

L'Espluga
de Francolí
en els
setmanaris
de
Montblanc
(1903-1923)

Josep M. Vallès i Martí

• Col·lecció El Tinter – 88 •

L'ESPLUGA DE FRANCOLÍ EN ELS
SETMANARIS DE MONTBLANC
(1903-1923)

JOSEP M. VALLÈS I MARTÍ

Cossetània
EDICIONS

Primera edició: octubre del 2008

© Josep M. Vallès i Martí
© Cossetània Edicions

Edita: Cossetània Edicions
C. de la Violeta, 6 • 43800 Valls
Tel. 977 602 591
Fax 977 614 357
cossetania@cossetania.com
www.cossetania.com

Fotografia de la coberta:
Comitiva de l'aplec nacionalista del 28 de maig de 1917,
dilluns de la segona Pasqua, sortint de l'Espluga en direcció a Poblet.
Vegeu les cròniques del maig del 1917.
(Arxiu Nacional de Catalunya – Fons Brangulí, fotògrafs)

Disseny i composició: Imatge-9, SL

Impressió: Arts Gràfiques Requesens

ISBN: 978-84-9791-399-7

Dipòsit legal: T-1.364-2008

ÍNDIX

PRÒLEG, <i>per Antoni Gavallda</i>	7
INTRODUCCIÓ	13
<i>LA CONCA DE BARBARÁ</i> (PRIMERA ÈPOCA)	21
1903	25
1904	36
1905	49
1906	64
1907	72
1908	93
<i>GAZETA DE LA CONCA</i>	95
1911	99
1912	120
1913	144
<i>LA CONCA DE BARBARÁ</i> (SEGONA ÈPOCA, PRIMERA ETAPA).....	153
1914	157
1915	177
<i>LA CONCA DE BARBARÁ</i> (SEGONA ÈPOCA, SEGONA ETAPA)	193
1916	196
1917	229
1918	245

<i>L'Escut</i>	257
1916	259
1917	282
1918	299
Epíleg al contingut de <i>L'Escut</i>	315
<i>LA NOVA CONCA</i>	321
1919	323
1920	331
1921	343
1922	348
1923	352
RELACIÓ D'ARTICLES	355
Josep M. Bernat i Carreras.....	356
Josep M. Boquer i Martori	356
Ricard Boquer i Martori.....	356
Josep Cabeza i Coll	356
Josep M. Calbet i Vidal	357
Joan Farré i Gual	357
[Signats per <i>Tulcis</i>]	357
[Signat per Joan Farré i Gual].....	360
Llorenç March	360
Josep Masalles i Camps	360
[Datats a Ripollet].....	360
[Datats a l'Espluga]	360
[Poesies]	361
Josep Miquel i Rovira.....	362
Lluís Miquel i Rovira	362
Josep M. Rendé i Ventosa.....	362
[Signats per Josep M. Rendé]	364
[Signats per <i>Just de Soriguera</i>]	365
Blai Sans i Figuerola	366
PSEUDÒNIMS I ABREVIATURES UTILITZATS PELS CRONISTES.....	366
BIBLIOGRAFIA.....	367
ÍNDIX ANTROPONÍMIC	369

INTRODUCCIÓ

A Catalunya, quan la societat civil ha tingut un període més o menys llarg de pau, han reviscolat l'associacionisme, sigui del caire que sigui, la cultura i l'activitat que comporta, les aspiracions per millorar l'escola, l'educació i la instrucció, i s'han deixat en segon terme les penúries econòmiques.

A començaments del segle xx, després de la misèria causada per la fil·loxera en el món rural, s'emprenia amb l'esforç de cada dia la tasca per a millorar la situació personal i col·lectiva.

A la Conca de Barberà trobem un desplegament de recursos humans que, inquiets pels dos grans temes que els preocupaven, el social i l'agrícola, posaren fil a l'agulla amb un seguit d'iniciatives que avui ens poden semblar anacròniques i potser d'un romanticisme rovellat.

Aquella generació de joves valors dels nostres pobles, no sense una certa utopia, volien treure la pagesia de la incultura i de la miserable supervivència.

Els nostres pagesos, artesans, comerciants i professionals, acostumats a patir, maldaven per enfil·lar un futur més prometedor després de cada ensurt que els proporcionava la història.

Una d'aquestes activitats fou la premsa local i comarcal, sorgida arreu de Catalunya i, en el nostre cas, a la Conca, els primers anys del segle. Quedaven lluny l'última carlinada, la guerra de Cuba i la pèrdua de les darreres colònies de l'Estat espanyol.

Els darrers anys del segle xix havien deixat els polítics tocats, les famílies ressentides, els buits a les taules familiars de tants joves que havien deixat la vida mar enllà, en la defensa d'un colonialisme ranci que ens era molt aliè.

Els objectius de bona part dels joves eren uns altres: una Catalunya pròspera i deslliurada dels lligams amb Castella.

La religió catòlica tenia subjugada també la societat, i els rectors i vicaris controlaven fins el pensament de les famílies. Una burgesia —en el món rural— formada per grans terratinents dominava la propietat de la terra, i ambdues coses fornien de polítics tots els llocs de poder i decisió, des dels ajuntaments fins a les Corts. El caciquisme es trobava incòmode, i a les capitals els obrers se sentien amb força per protestar, per reivindicar. Els moviments obrers sorgien amb empenta i, com una corretja de transmissió, els uns esperonaven els altres cap a l'inconformisme i la rebel·lia.

En els pobles en què la gent —o alguns— més instruïda s'adonà que el que calia era treballar en profit dels més humils, s'emprengueren accions que, sense adonar-se'n, van concloure en una divisió que repetia la separació de classes. Potser no amb mala intenció, ben al contrari, apostaren per un tipus de societat basada en l'esforç comú i la unió, per treure més profit de la feina de cada dia. Però en el fons els movia la defensa dels seus interessos, legítims si voleu, però no sempre amb la suficient honradesa, no sempre amb una actitud clara i transparent, salvant clares excepcions, és clar.

La Conca de Barberà va veure sorgir un seguit de personalitats que tristament perdria encara molt joves. Parlem de l'espluguí Josep M. Rendé i Ventosa (1876-1925), o de Joan Poblet i Teixidó (1877-1918), de Montblanc. Sacerdots amb empenta i decisió com Pau Queralt i Gaya¹ (1878-1936), a Montblanc, o Blai Sans i Figuerola² (1855-1932), a l'Espluga. Amb aquests quatre noms sintetitzem tots els que trobarem al llarg d'aquestes pàgines.

Aquesta generació va entendre que la manera de fer arribar el seu missatge al poble era la premsa. En el cas de la Conca fou en forma de setmanaris, normalment d'inspiració catòlica, però amb característiques ben diferents els uns dels altres. En aquest treball parlarem de les dues èpoques de *La Conca de Barbará* (1903-1908 i 1911-1918), de la *Gazeta de la Conca* (1911-1913), *L'Escut* (1916-1918) i *La Nova Conca* (1919-1923).

EL CONTINGUT

Pel que fa a l'estudi que ens hem proposat, val a dir que el lector no hi trobarà cap valor literari, perquè no es tracta de fer un treball d'aquesta mena, sinó de reproduir

¹ BADIA I BATALLA, Francesc. "Un clergue català injustament oblidat, mossèn Pau Queralt i Gaya de Montblanc", dins *Anuari 1989 d'Estudis Històrics Eclesiàstics Moderns i Contemporanis de Catalunya*. Separata publicada a Montblanc el 1992.

² Blai Sans i Figuerola (Figuerola del Camp, 1855 - L'Espluga de Francolí, 1931). Va ser rector de l'Espluga del 1915 al 1931, any en què va morir.

uns textos escrits fa prop d'un segle per joves més o menys il·lustrats, amb carrera: advocats, metges, farmacèutics, veterinaris, enginyers, capellans, etc. Personatges amb aspiracions polítiques els uns, i amb un esperit de servei a la comunitat molt lloable tots plegats. Hom es pregunta, però: quin públic podia accedir a llegir els seus escrits si els nivells d'analfabetisme de la nostra societat eren esfereïdors? Al voltant del cinquanta per cent el 1910.³

Al llarg dels anys de publicació de cadascuna de les capçaleres dels setmanaris veurem diferents continguts dels articles, uns signats, d'altres anònims, i que hem de suposar sortits de la ploma dels capdavanters de cada publicació. Pel que fa a les matèries desenvolupades, hi trobem una diversitat interessant, però gosem encabir-la en els següents apartats:

– Agricultura: divulgació, cultius, associacionisme pagès, consells, notícies, resums de conferències, etc.

– Història: amb referències als pobles de la contrada i els seus edificis emblemàtics, incloent-hi l'art, etc.

– Nacionalisme: els ideals de la pàtria catalana es reflecteixen tant en la llengua —prenormativa, és clar— com en la doctrina desenvolupada. La ideologia dels redactors i col·laboradors és evidentment catalanista, malgrat que sigui dretana. De reivindicacions patriòtiques també en trobem un bon grapat, així com literatura en forma de petits poemes o prosa curosament escrita.

– Doctrina catòlica: impartida bàsicament a través dels ministres de l'Església als pobles, que no deixaven escapar l'oportunitat d'alliçonar els seus feligresos i feligreses, homes ben preparats per la ploma.

– Publicitat: segurament més amb l'objectiu de suport a la publicació que de promoció, tot i que hi ha força casos en què els anuncis esdevenen una notícia, pel que representen de coneixement sobre uns productes o serveis determinats.

– I, finalment, les cròniques dels pobles de la comarca: algunes signades pels corresponsals que en tenien cura en cada moment, i d'altres sense autor conegut, on s'hi explica la vida diària, sempre que els fets donessin per escriure unes ratlles i deixar-ne constància, des d'esdeveniments importants fins a breus notícies domèstiques sense cap transcendència, passant, naturalment, per anècdotes —com les veiem avui—, que en aquell moment podien ser importants. És important assenyalar que no es féu només premsa per a Montblanc, sinó per a tota la comarca.

³ PUIG, R.; GRAU, J. M. i FELIP, J. *La premsa i la història a la Conca de Barberà 1889-1939*. Monografies VI. Montblanc: CECB, 1995, pàg. 14.

LA CONCA DE BARBARÁ

19 d'abril de 1903 – 29 de febrer de 1908
(primera època)

La Conca de Barbará neix de la mà de l'impressor Artur Monmany i Pérez pocs anys després d'obrir el seu establiment tipogràfic a Montblanc.⁶ Per a més detalls sobre la seva biografia, vegeu l'obra citada de Puig, Grau i Felip. L'avi patern d'Artur Monmany era natural de l'Espluga. La impremta, que va obrir el 1900, prengué personalitat jurídica el 1903, quan Monmany va matricular-se com a impressor.

Pel que fa a la fitxa tècnica de la publicació, ens tornem a remetre a l'obra citada. L'índex que confegí mossèn Pau Queralt en el darrer número de la *Gazeta de la*

⁶ PUIG, R.; GRAU, J. M. i FELIP, J. *La premsa i la història a la Conca de Barberà 1889-1939*. Monografies VI. Montblanc: CECB, 1995, pàg. 16.

Conca sobre el setmanari *La Conca de Barbará* no ha perdut gens d'interès, i per ell sabem que Josep M. Rendé i Ventosa hi va publicar en total 18 articles (signats). Hi ha altres escrits que bé els podria haver fet ell, però que no estan signats, com per exemple algunes cròniques de congressos de la Federació Agrícola Catalana-Balear, o d'altres amb el el títol de “Notas agrícolas”, etc. Llorenç March i Anglada i Blai Sans, que van tenir posteriorment responsabilitats a l'Espluga, com a metge i com a rector respectivament, ja hi escrivien, des de Rocafort de Queralt el primer, i com a capellà de Montblanc el segon. Trobem articles signats per Josep Cabeza i Coll, i per altres personalitats de la literatura que ultrapassaven els límits de la comarca: Josep Pin i Soler, Jaume Ramon i Vidales, Josep Aladern,⁷ Alfred Opisso, o el bibliòfil montblanquí Antoni Palau i Dulcet.⁸

Ens semblen especialment interessants les notícies relacionades amb el naixement de l'electricitat; les visites a la Conca de l'Orfeó Català; els articles de mossèn Josep Porta, de Barberà, sobre “Pobles desapareguts de la Conca”; l'acostament dels escolars, provocat pels seus mestres, a les coses de la comarca: “Excursión escolar al Monasterio de Poblet”, que trobem en el número 101; “Les restes del gran Rei”, en el 137; les “Questions entre Blancafort y la Espluga”, una sèrie de deu articles de Joan Poblet i Teixidó que relaten fets dels terratinents del poble veí amb els senyors feudals de l'Espluga, en els números 25, 26 i 141 i següents; “Delmers del pobles de la Conca”, també un article de caire històric, publicat en el número 142; el “VII centenari del naixement de Jaume I”, en els números del 251 al 253; la “Fabricació de vidre a la Conca el segle XII”, o la “Donació dels molins de Llorach al Monestir de Poblet”, ambdós títols signats per Ramon Sabaté.

També els resums de les conferències agrícoles —perquè el setmanari té, ja ho hem dit, un clar component agrari—, en les quals intervenen els més prestigiosos teòrics de l'agricultura del moment: Josep M. Valls, Marià Vallès, Ramon Vidiella, Jaume Maspons, Josep Mestres, Norbert Font, Manuel Raventós, Claudi Oliveras, la gent de casa com Joan Sanfeliu, o els polítics del moment.

Els naixents sindicats agrícoles també troben espai en el setmanari. Temes relacionats amb els animals, siguin de tir o de companyia, són desenvolupats pel veterinari Josep Masalles i Camps, que hi escriu des del seu lloc de residència, Ripollet, fins que a l'agost del 1907 passa a ser veterinari de l'Espluga, i en les publicacions dels anys posteriors hi trobem una bona quantitat de poesies seves. Tristament morí a l'Espluga el 18 de novembre de 1920.

També la polèmica sobre les aigües del Francolí, suscitada a partir de la demanda de la ciutat de Reus d'extreure del riu un important cabal per al subministrament

⁷ Pseudònim de Cosme Vidal i Rosich (Alcover, 1869 - Barcelona, 1918).

⁸ Vegeu GRAU I PUJOL, J. M. (*et al.*). *Antoni Palau i Dulcet i Josep Porter i Rovira: dos montblanquins apassionats pels llibres*. Montblanc: CECB (Biografies, 2), 2007.

domèstic de la capital del Baix Camp. La sèrie d'articles sobre els aiguats dels mesos d'octubre i novembre del 1907 ocupen també com a tema important d'actualitat diverses columnes al llarg de diverses setmanes.

En el número 33, del 6 de desembre de 1903, hi trobem una prova més de la puixança de la premsa comarcal arreu de Catalunya: “Han visitat aquesta redacció *La Veu de la Montanya*, de Tremp, *El Bisturí*, de Tarragona, *Lo Geronés*, de Girona, *Llevor*, de Sant Feliu de Guixols y *La Veu de la Comarca*, de Tortosa”. En altres números tenim altres citacions: “*Lo Plá d’Urgell* de Bellpuig, *La Veu de la Costa* d’Arenys de Mar, *Lo Cim d’Estela* de Berga, *La Selva*, de Santa Coloma de Farnés”.

El 7 de febrer de 1904 es publicà una carta oberta d’Agustí Foguet i Òdena a Manuel Arimany. Es mostrava en contra dels monopolis, parlava de la fàbrica d’electricitat, i mencionava altres empresaris, com Joan Sanfeliu, Josep Contijoch i Joan Sugrañes. Foguet havia escrit un article amb el títol “Indiferencia y abandono”, i Arimany l’hi havia replicat. Aquella setmana ell li tornà a contestar. La polèmica va durar algun temps.

En el número 192 hi ha un article amb el títol “La consergeria de Poblet”, i se n’hi reproduceix un altre publicat per *La Cruz* de Tarragona, signat per Antonio Balcells. Hi ha en conjunt un bon grapat de textos d’escriptors ja consagrats i alguns poemes d’autors ben reconeguts. Josep Aladern escriu “La Fira de Prades”, el 16 de juny de 1906, i “Moneda enterrada”, el 29 de desembre del mateix any, només per citar un exemple.

Tot i que són molt escassos, en alguns números hi apareixen gravats: hi trobem un retrat de Jacint Verdaguer, i reproduccions dels quadres de tema religiós *Aquí tenim l’home* o *Camí del calvari*, coincidint amb la celebració de la Setmana Santa d’algun dels anys.

Ja hem comentat que la informació i la divulgació de temes agrícoles és preferent i destaca per damunt dels altres temes. En el número 134, del 4 de novembre de 1905, s’hi publiquen els extractes de les “Conferències agrícoles” que fan diferents personalitats a Montblanc: Pere Mir i Ràfols, de Sant Sadurní d’Anoia, va parlar del cultiu de la vinya el diumenge dia 3. El diumenge següent, Claudi Oliveras, director de l’Estació Enològica de Vilafranca del Penedès, de la higiene dels vins. Hermenegild Gorria, el dia 17, d’adobs. Marià Vallès parlà del cultiu de l’ametller; Joan Sanfeliu, del cultiu de l’olivera; Ramon Vidiella, president de la Cambra Agrícola de Reus, sobre associació i crèdits agrícoles. Ja el 1906, quan es reprengueren les conferències, Francisco X. Tobella parlà de la necessitat de l’ensenyança agrícola, ambulat i comarcal; Jaume Maspons, sobre organitzacions gremials antigues de la pagesia a Catalunya; Josep Mestres, de Vilallonga, també va parlar d’adobs, i la crònica de la seva conferència es publicà fraccionada en els números 187 i següents. En el número 232, del 28 de setembre de 1907, hi ha la ressenya de la conferència que va fer novament Claudi Oliveras, sobre la cura en la fermentació del most.

El 16 de febrer de 1907 el setmanari publicà un anunci del Teatro Fomento sobre la pel·lícula *Vida, passió i mort de Nostre Senyor Jesucrist*. En les notícies de caire local de Montblanc ja s'hi havia llegit algun breu, sense destacar-ho de manera ostensible, sobre el fet que havia arribat el cinema a la Conca.

RELACIÓ D'ARTICLES

Tal com hem anat comentant al llarg d'aquestes pàgines, seguidament publiquem una relació dels articles apareguts en els setmanaris estudiats, entre 1903 i 1923, i que no hem transcrit. Per tal de fer entenedora aquesta relació fem unes observacions:

- a) Agrupem els articles pel nom de l'autor i, dins de cada autor, per setmanari.
- b) En el cas de *La Conca de Barbará*, el separem en primera i segona època, i la segona època la separem en dues etapes.
- c) A continuació segueix el títol de l'article en versaleta, i al costat de cada títol entre parèntesis la data de publicació i el número del setmanari. No n'indiquem la pàgina perquè en tractar-se de publicacions amb només 4 o 8 pàgines ens sembla sobrer.
- d) En el cas dels articles “Notes històriques...”, de Josep Miquel, hi afegim entre claudàtors un ordinal corresponent al número amb què hem assenyalat aquests articles en la sèrie que formen.
- e) En l'apartat d'escrits de Josep Masalles i Camps hi ha els articles datats a Ripollet i els datats a l'Espluga, quan ja hi exercia de veterinari, i finalment un apartat on recollim els títols de les poesies publicades.
- f) En l'entrada de Joan Farré i Gual, hi incloem les “Notes varies” i gasetilles signades per *Tulcis*, pseudònim que li atribuïm perquè va utilitzar-lo en *El Francolí*, primera època.
- g) Pel que fa als articles de Josep M. Rendé i Ventosa, relacionem els publicats en aquests setmanaris amb els mateix criteri i remetem el lector al llibre d'Antoni Galvàdà *El batec periodístic d'un dirigent cooperativista català...*, Valls, 2007. Assenyalam entre claudàtors els casos en què el mateix article havia estat publicat en un altre mitjà,

seguint el llibre d'Antoni Gavaldà. En el setmanari *La Nova Conca* hi va signar articles amb el pseudònim *Just de Soriguera*, els qual hem posat en una entrada a part.

JOSEP M. BERNAT I CARRERAS

La Conca de Barbará (segona època, segona etapa)

LA DIADA DELS DIFUNTS (28 d'octubre de 1916, núm. 141)

L'EDUCACIÓ MORAL-RELIGIOSA EN L'ENSENYANSA (16 de desembre de 1916, núm. 148)

JOSEP M. BOQUER I MARTORI

La Nova Conca

LA MALALTA (17 de juliol de 1920, núm. 84)

L'ISTIU (poesia) (17 de juliol de 1920, núm. 84)

RICARD BOQUER I MARTORI

La Conca de Barbará (segona època, segona etapa)

L'AUTONOMIA I LA LLENGUA (1 de gener de 1916, núm. 98)

L'AUTONOMIA I LA LLENGUA (15 de gener de 1916, núm. 100)

PARLÈM BÉ EL CATALÁ (5 de gener de 1917, núm. 151)

LA ESCUELA ANTES QUE NADA (23 de febrer de 1917, núm. 158)

A JESÚS EN SA PASSIÓ (poesia) (5 d'abril de 1917, núm. 164)

JOSEP CABEZA I COLL

L'Escut

PREPARACIÓ DEL SOFRE LIQUIT (28 de juliol de 1917, núm. 86)

ELS ADOBS PER ENGUANY (18 d'agost de 1917, núm. 89)

CONFERENCIA SOBRE EL POLISULFUR (18 de maig de 1918, núm. 131)

LO PROBLEMA DEL VI I (10 d'agost de 1918, núm. 143)

LO PROBLEMA DEL VI II (24 d'agost de 1918, núm. 145)

EN JOAN POBLET I TEIXIDÓ (2 de novembre de 1918, núm. 155)

La Nova Conca

INDUSTRIALITZACIÓ I COMERCIALIZACIÓ DE L'AGRICULTURA (18 de gener de 1919, núm. 3)

- LA FABRICA D'ALCOFOLL I TARTRATS¹⁹⁷ (6 de setembre de 1919, núm. 39)
CONFERENCIA SOBRE LES IMPRESSIONS RECOLLIDES EN UN VIATGE A L'ESTRANGER
(4 de desembre de 1920, núm. 104)
SINDICALISME I PROPIETAT (1 de gener de 1921, núm. 110)
ALS VINYATERS. GELADES D'ENQUANY A FRANÇA (30 d'abril de 1921, núm. 127)
ELS TÈCNICS ENÓLEGS, ELS TÈCNICS COMERCIALS I ELS CELLERS COOPERATIUS...
(9 de juliol de 1921, núm. 137)
FEDERACIÓ DE CELLERS COOPERATIUS DEL MITGDIA¹⁹⁸ (20 d'agost de 1921,
núm. 143)

JOSEP M. CALBET I VIDAL

- La Conca de Barbará* (segona època, segona etapa)
EL JOC (6 de juliol de 1918, núm. 229)
L'ESTALVI (14 de desembre de 1918, núm. 252)

JOAN FARRÉ I GUAL

[Signats per *Tulcis*]

Gazeta de la Conca

- LA CASA BLANCA (16 de novembre de 1912, núm. 85)
ALS AFICIONATS AL TEATRE (23 de novembre de 1912, núm. 86)
LES REVISTES GRÀFIQUES (7 de desembre de 1912, núm. 88)

La Nova Conca

- NOTES VARIES (11 de gener de 1919, núm. 2)
DIADA DE LA LLENGUA CATALANA
L'ISIDRE RABASSÓ. BON SENY
PRODUCCIÓ VINÍCOLA. LA PASSA
NOTES VARIES (18 de gener de 1919, núm. 3)
AQUÍ I ALLÀ
COMPARACIONS
EL FET DE TARRAGONA

¹⁹⁷ Alcofoll: pólvores finíssimes de galena o d'estibnita que usaven les dones, sobretot en els països orientals, per a ennegrir-se les celles, les pestanyes i les parpelles. No podem explicar per què utilitza aquesta paraula per anomenar l'alcohol de vi. En el DCVB hi ha l'entrada corresponent a *alcofol·lar*, documentada al segle XV, que volia dir 'pintar-se la cara les senyores'. A l'època, però, s'anomenava així l'alcohol vínic fruit de la destil·lació. Vegeu també per exemple *La Cruz* (8-3-1932), pàg. 2.

¹⁹⁸ França.

FERROCARRILS

FETS I NO PARAULES

NOTES VARIES (25 de gener de 1919, núm. 4)

MERCAT PROVABLE

PENSAMENT LAPIDARI

EL FET DE L'ESPLUGA

TAXES

NOTES VARIES DE LA JORNADA PATRIOTICA (1 de febrer de 1919, núm. 5)

ANTOLOGIA

UN QUE LA SAP LLARGA

VIVA ESPAÑA

UNA NOIA AIXERIDA

UNS TRANQUILS

BOFETADA CATALANA

CEBA ESPANYOLISTA

LA HOZ

PUNT FINAL

NOTES VARIES (8 de febrer de 1919, núm. 6)

UN RECONSAGRAT

NI DELICTE NI DEBILITAT

DOS SIMBOLS

LA RAÓ ES ALTRA

TRILOGIA

NOTES VARIES (15 de febrer de 1919, núm. 7)

L'AUTONOMIA JA'S PREN

LA FORSA DE L'IDEAL

LA VANGUARDIA

CAS ROVIDENCIA

FIDEL A SA SANG

ESTADÍSTICA LLENGÜÍSTICA

NOTES VARIES (22 de febrer de 1919, núm. 8)

UN VELL EXEMPLE

PENEDÉS

BLAT A ESPANYA

NOTES VARIES (1 de març de 1919, núm. 9)

MOSSÉN CLASCAR

CONFORMES

CURIOSA ESTADÍSTICA

NOTES VARIES (8 de març de 1919, núm. 10)

SIGNE DEL TEMS

LA POBLACIÓ D'ESPANYA

NOTES VARIES (15 de març de 1919, núm. 11)

ELS CATALANS A CUBA

EL CATALÀ A LA UNIVERSITAT

ORIENTACIÓ SOCIAL

EL PAPA, LA PAU I CATALUNYA

TOTS AUTONOMISTES

NOTES VARIES (22 de març de 1919, núm. 12)

L'ALSAMENT DE LA PAGESIA

CATALANITZACIÓ

EL NOI DEL SUCRE I EL SER ESPANYOL

NOTES VARIES (22 de març de 1919, núm. 13)

PAQUETISME

UNA VAGA INHUMANA

FOC NOU

NOTES VARIES (5 d'abril de 1919, núm. 14)

LA PUJADA DELS QUEVIURES

EL SOMETENT

NOTES VARIES (12 d'abril de 1919, núm. 15)

LA PLEBANIA VELLA

¡FINS LA VINYA!

PROGRÉS ESPANYOL

NOTES VARIES (19 d'abril de 1919, núm. 16)

AFECTAMENT

FESTES SANTES

PRAT DE LA RIBA

NOTES VARIES (26 d'abril de 1919, núm. 17)

AIXÍS PARLA...

LES VUIT HORES

UN SINDICAT INTEGRAL

NOTES VARIES (11 de maig de 1919, núm. 19)

BONA ORIENTACIÓ

¡AIXÍS VAN LES COSES!

SOMETENT

ÍNDIX ANTROPONÍMIC

Els noms inclosos en aquest índex són els d'espluguins o persones molt vinculades a la vila. No s'hi han relacionat els noms de famílies que estiuejaven a les Masies. Tampoc hi ha alguns cognoms que apareixen a les cròniques i dels quals no coneixem ni el nom ni el segon cognom. Una altra excepció és la relació de quintos de les lleves del 1917 i el 1919, que figura a les pàgines 235 i 326. No hi estan inclosos els cognoms d'alguns actors, tant *amateurs* de l'Espluga com professionals i autors teatrals, malgrat que algun de més conegut sí que l'hem indexat. No hi figuren els noms de monarques del Casal de Barcelona, ni altres noms de senyors de l'edat mitjana que apareixen en els articles de Lluís Miquel "Apunts per la història de l'Espluga". Tampoc els noms que hi ha en les notes a peu de pàgina. Amb tot, hi ha algunes excepcions que poden fer pensar en una certa ambigüïtat a l'hora d'establir un criteri. Hem utilitzat el sentit comú.

- Abelló, Antoni: 226, 227, 229, 278, 279.
Abelló i Dalmau, Josep M.: 322.
Abelló i Pascual, Antoni: 254.
Agrás, Salvador: 249.
Agrás i Alsina, Pere: 128, 136, 337.
Aguilar, Miquel (reverend): 337.
Agustín, Agustí: 319.
Alabau, Joan Baptista: 83.
Aladern, Josep (Cosme Vidal): 22, 23, 318.
Albafull, Antoni: 224, 341.
Aldavert, Pere: 25, 38.
Aleixandre, Joan: 256.
Alfonso: 25, 30.
Alsina, Joan (reverend): 249, 250.
Altarriba i Amill, Josep: 124, 272, 331, 340.
Amador i Puvill, Enric: 258.
Amigó, Isidre: 123.
Amigó, Joaquim: 34, 244.
Andreu i Bernat, Anton: 326.
Andreu i Torres, Antoni: 243.
Angel i Genís, Joan: 176.
Anguera, Joan: 247, 311, 328.
Anguera i Callau, Miquel: 60, 147.
Anguera i Miquel, Josep: 243.
Anguera i Sabaté, Anton: 326.
Anguera i Sabaté, Joan: 326, 327, 345.
Anguera i Sabaté, Miquel: 188.
Anguera i Sans, Magí: 332.
Anguera i Saumell, Miquel: 92, 123, 142, 143, 167, 169, 170, 206, 240, 246, 287, 292.
Anosa, Cosme: 339.
Antillana, Perla: 271.
Arbós, Carme: 207.
Arco, Ricardo del: 90.
Arimany i Balcells, Manuel: 17, 23, 100, 120.
Armadas i Ribé, Amalia: 42.
Armengol, Carme: 203.
Armengol i Piquet, Josep: 113.
Armengol i Serret, Josep: 270.
Arrufat i Mestres, Josep: 151.
Arrufat i Mestres, Ramon: 151.
Aulés, Eduard: 74.
Avellà i Guàrdia, Joaquim: 52, 150.
Aymat, Quirze: 97.
Badell, Llorenç: 345.
Badia, Francesc: 340.
Badia i Permiqel, Josep: 188.
Badia i Vidal, Josep: 113, 136.
Balaguer i Cirera, Víctor: 97.
Balañá, Josep M.: 172.
Balari i Jovany, Josep: 53.
Balcells (reverend): 242.
Balcells, Antoni: 23.
Balcells, Jaume: 34.
Balcells, Josep: 261, 264.
Balcells i Guasch, Dolors: 56.
Ballber, Magdalena: vegeu Ballvé.
Ballescà i Rosell, Josep: 56.
Ballvé, Magdalena: 72.
Banot i Cunillera, Manuel: 136.
Barbará, Ramón (bisbe de Ciudad Rodrigo): 94.
Barceló i Fortella, Bertomeu (missioner): 165.
Bardolet, Manuel (reverend): 86.
Bartolí (reverend): 246.
Bartolí, Pau: 150.
Battestini i Galup, Rafel: 157, 245.
Bayer, Paulí: 30.
Bayer i Camps, Lúdia: 310.
Baylina (reverend): 46.
Belltall, Joan (reverend): 252.
Beltrán: 77.
Benaiges, Baldomer: 135.
Bergadà (reverend): 104, 172.
Bergadà, Carme: 207.
Bergadà i Capdevila, Pere: 243.

- Bernat i Andreu, Josep: 120.
 Bernat i Carreras, Concepció: 329.
 Bernat i Carreras, Joan: 344.
 Bernat i Carreras, Josep M.: 194, 231, 261, 264, 270, 334, 336, 337, 338, 356.
 Bernat i Ferran, Francesc: 350.
 Bernat i Torres, Joan: 30, 105, 106, 107, 108, 110, 111, 112, 114, 115, 116, 117, 118, 122, 170, 172, 323, 329, 332.
 Bonet: 81, 272.
 Bonet, Antoni: 339.
 Bonet, Carme: 244.
 Bonet i Civit, Jaume: 273.
 Bonet i Civit, Josep: 300.
 Bonet i Cunillera, Manuel: vegeu Banot.
 Bonet i Montserrat, Miquel: 326.
 Bonsoms i Fernández, Miquel: 157, 163, 231, 245, 264, 282, 285, 286, 291, 306.
 Boquer, Josep: 170.
 Boquer, Mercè: 202, 244.
 Boquer, Miquel: 42.
 Boquer i Gibert, Trinitat: 32, 40, 87, 88, 91, 92, 100, 159,
 Boquer i Martori, Dolors: 206, 243, 244.
 Boquer i Martori, Josep M.: 198, 207, 221, 231, 260, 261, 266, 302, 308, 326, 356.
 Boquer i Martori, Ricard: 16, 30, 32, 37, 43, 91, 156, 170, 194, 206, 227, 239, 245, 247, 270, 280, 281, 296, 324, 343, 346, 356, 366.
 Bordella: 133.
 Borràs: 25, 30.
 Borràs, Maria: 202, 207.
 Bosc (Bosch), Josep: 244.
 Bosch, Blai: 120.
 Bosch i Fabregat, Josep: 385.
 Bosch i Tarés, Joan: 292, 337.
 Bota, Joan: 340.
 Bou: 291.
 Bou, Josep: 48, 76.
 Boyó (reverend): 181.
 Boyó i Gassió, Modest: 345.
 Briansó i Civit, Ramon: 243, 335, 350.
 Buenanyas Portacarrero, Manuel: 223.
 Bultó, Miquel: 123.
 Bultó i Espasa, Antoni: 63, 92, 178, 221, 264, 266.
 Bultó i Saumell, Antoni: 136.
 Buyó i Gassió, Modest: vegeu Boyó.
 Caballé, Ramon: 245.
 Cabanna i Sanz, Pere: 90.
 Cabeza i Coll, Josep: 16, 22, 64, 68, 86, 87, 88, 91, 93, 128, 129, 131, 138, 143, 145, 149, 155, 164, 166, 167, 169, 170, 179, 184, 188, 198, 200, 206, 231, 232, 247, 258, 261, 264, 269, 273, 286, 287, 288, 295, 303, 304, 311, 316, 319, 322, 324, 325, 326, 327, 330, 339, 340, 341, 343, 344, 345, 356.
 Calbet, Dolors: 92.
 Calbet i Anguera, Rita: 300.
 Calbet i Dalmau, Joan: 128, 129.
 Calbet i Dalmau, Josep: 49, 60, 61, 66, 75, 93, 106, 110, 111, 112, 114, 115, 116, 117, 118, 128, 129, 142, 143, 162, 339.
 Calbet i Miquel, Joan: 128, 129.
 Calbet i Òdena, Joan: 270.
 Calbet i Òdena, Josep: 39, 350.
 Calbet i Padró, Pau: 136.
 Calbet i Vidal, Josep M.: 16, 340, 357.
 Callau, Pilar: 113.
 Callau, Teresa: 203.
 Callau i Martí, Lluisa: 261.
 Callau i Vilà, Macià: 136, 299.
 Calper, Joaquim (reverend): 31.
 Calvet, Eduard: 169.
 Cambó i Batlle, Francesc: 41, 76, 224, 245, 293, 328.
 Cañellas i Tomàs, Joan: 27, 59, 67, 76.
 Cantó, Josep: 173, 187.
 Cantons, Cecília (Lila): 203, 222, 223, 252, 271, 274, 275, 276, 310.
 Capdepon, Carme: 223.
 Capdevila: 52.
 Capdevila i Baltà (Valtà), Josep: 259.
 Capdevila i Saltó, Josep: 113, 136, 247.
 Carbonell Bosch, Joan: 75.
 Cardó, Carles: 129.
 Carles, Pepa: 345.
 Carner, Josep: 297.
 Carré, Ramon: 339.
 Carreras: 105, 106, 107, 108, 110, 111, 112, 114, 115.
 Carreras, Antoni: 25.
 Carreras, Dolors: 206.
 Carreras i Arimany, Albert: 120, 178, 179, 221, 266, 333.
 Carreras i Espasa, Magí: 148, 181.
 Carreras i Llorach, Enric: 42.
 Carreras i Montserrat, Pau: 44, 60, 64, 66, 119, 129, 148, 170, 180, 206, 247, 259, 264.
 Carsi, Elvira: 139.
 Carsi, Ignasi: 47, 80.
 Carsi i Carsi, Joan: 81, 82, 83, 86, 87, 88, 89.
 Carulla, Montserrat: 84, 206, 207, 243.
 Carulla, Ricard: 308.
 Carulla, Valentí: 144.
 Carulla i Ambrós, Artur: 36, 39, 87, 93, 113, 136, 243, 246, 247, 264, 287, 326, 352.
 Carulla i Ambrós, Octavi: 43, 47, 48, 56.
 Carulla i Ambrós, Pius (Pio): 48, 148, 345, 350.
 Carulla i Riba, Josep M.: 337.
 Casals, Pau: 138.
 Casals i Pujol, Marcel·lí: 25, 47, 78.
 Casanovas, Josep: 136.
 Casanovas Figuerola, Francesc: 326.
 Casanovas (Casanoves) i Sales, Ramon: 113, 123, 198, 231, 264, 261, 287.
 Casanoves i Roset, Isidre: 344.
 Casas i Amigó, Francesc: 97.
 Castelló i Solanes, Joan: 113.
 Castells: 150.